

Islamska Republika Iranu jako państwo-sponsor międzynarodowego terroryzmu

Od 1979 roku Departament Stanu USA publikuje corocznie listę państw, które zostały uznane za sponsorów terroryzmu. W 1984 roku wpisana na nią została Islamska Republika Iranu, która widnieje tam do dziś. Pomimo że na liście znajdują się także Kuba, Korea Północna oraz Syria, to obecnie właśnie sytuacja na linii Teheran-Waszyngton budzi największe obawy co do przyszłości bezpieczeństwa międzynarodowego. W ostatnich latach widać wyraźny wzrost napięcia w stosunkach między tymi dwoma państwami, zapoczątkowany wycofaniem w 2018 roku przez Donalda Trumpa udziału USA w wynegocjowanym trzy lata wcześniej porozumieniu nuklearnym z Iranem, czego skutkiem było przywrócenie amerykańskich sankcji ekonomicznych. Rozpoczęła się kolejna era wzajemnej wrogości i agresywnej retoryki w oficjalnych wypowiedziach przedstawicieli obu rządów.

Celem projektu jest analiza problemu państw wspierających międzynarodowe organizacje terrorystyczne na przykładzie Islamskiej Republiki Iranu (IRI). Rozpoznanie działań tego państwa pozwoli mi na skonstruowanie modelu, który będzie miał zastosowanie także do analizy w przyszłości innych przypadków państw udzielających wsparcia międzynarodowym organizacjom terrorystycznym. By pokazać jak złożony jest to problem, a także jak ogromne znaczenie ma dla bezpieczeństwa międzynarodowego zanalizuję ideologię, cele, sposób działania oraz strukturę głównych ugrupowań otrzymujących pomoc ze strony Islamskiej Republiki. Zalicza się do nich m.in. Hezbollah i Hamas, a także dwie irackie organizacje – Kata'ib Hezbollah i Asa'ib Ahl al-Haq. Zbadam także rodzaje pomocy, jakiej udziela Iran międzynarodowym organizacjom terrorystycznym. Przeprowadzę badania akt archiwalnych i innych dokumentów źródłowych w języku angielskim i perskim, na podstawie których starać się będę wyróżnić przyczyny zaangażowania się reżimu ajatollahów w opisywaną działalność i cele, które chce osiągnąć. Aby w pełni zrozumieć problem państw-sponsorów międzynarodowego terroryzmu zanalizuję również działania, które są podejmowane obecnie przez Stany Zjednoczone, ONZ i UE, w celu zwalczania tego rodzaju polityki zagranicznej irańskiego rządu. Dokumenty potrzebne do realizacji projektu uzyskam w archiwach i bibliotekach na terenie Iranu, Izraela, Libanu i Stanów Zjednoczonych. Aby stworzyć pełny obraz zjawiska oraz zapobiec ryzyku zafałszowania rzeczywistości ze względu na możliwość nierzetelności źródeł, zestawiać je będę z dotychczasowymi opracowaniami poszczególnych aspektów sponsorowania terroryzmu przez państwa, a także konsultować się będę z ekspertami w tej dziedzinie lub jej pokrewnych.

Obecna dynamicznie zmieniająca się sytuacja w relacjach amerykańsko-irańskich, zwłaszcza w kontekście objęcia stanowiska Prezydenta Stanów Zjednoczonych przez Joe Bidena i zbliżających się wyborów prezydenckich w Iranie w pełni uzasadnia konieczność zanalizowania głębokich źródeł wzajemnych niechęci tych dwóch państw. Wybór Iranu jako przykładu państwa sponsorującego międzynarodowy terroryzm nie był przypadkowy. Wynikał zarówno z mojego zainteresowania irańskimi kwestiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi (którego przejawem są ukończone studia na Iranistyce oraz obronione prace licencjackie i magisterska), jak i z współczesnego znaczenia tej kwestii na arenie międzynarodowej. Głośne medialnie wydarzenia związane z tematem porozumienia nuklearnego, czy zamachem na generała Ghasema Solejmaniego utwierdziły mnie w przekonaniu, że konieczna jest realizacja badań w celu zrozumienia problemu sponsorowania przez Iran międzynarodowego terroryzmu, by podjąć skuteczne działania na rzecz przeciwdziałania mu. Od czasu rewolucji islamskiej z lat 1978-1979 Iran stara się realizować swoje interesy narodowe i cele strategiczne poprzez różnego rodzaju nielegalne działania na arenie międzynarodowej, w tym za pomocą udzielania wsparcia organizacjom terrorystycznym, których działalność i głoszona ideologia zgodne są z *credo* Islamskiej Republiki. Pomimo że w irańskiej polityce zagranicznej prowadzonej od końca lat 80. XX wieku dokonał się gwałtowny zwrot na rzecz silniejszej obrony interesów narodowych, rząd nie zrezygnował z aktywności sponsorskiej na rzecz podmiotów terrorystycznych.

Projekt wpisuje się w krytyczne studia nad terroryzmem. Na podstawie dostępnej literatury w tym zakresie trudno jest stworzyć pełny obraz zjawiska, jakim jest udzielanie przez państwa wsparcia na rzecz organizacji terrorystycznych. Brakuje kompleksowej, wyjaśniającej cały problem państw-sponsorów międzynarodowego terroryzmu pracy, na podstawie której można zrozumieć jego źródła, przejawy, cele i skutki dla bezpieczeństwa konkretnego regionu i świata. Analiza tej kwestii z irańskiej perspektywy, wykorzystująca źródła w języku perskim, stanowi nowatorskie podejście do opisywanego zjawiska i wypełniać będzie jedną z luk w literaturze dotyczącej państw-sponsorów międzynarodowego terroryzmu. Efektem projektu będzie dysertacja doktorska oraz artykuły naukowe opublikowane w otwartym dostępie. Przeprowadzone badania mogą stanowić podstawę przyszłych analiz problemu sponsorskiej aktywności państw na rzecz organizacji terrorystycznych. Stworzą również teoretyczną konstrukcję, która przyczyni się do lepszego zrozumienia problemu, a tym samym skutecznego przeciwdziałania się mu i zapobiegania podobnym działaniom w przyszłości.